

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SAMLINGER

TIL

JYDSK HISTORIE OG TOPOGRAFI

UDGIVNE AF

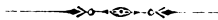
DET JYDSKE HISTORISK-TOPOGRAFISKE SELSKAB.

3. RÆKKE. II. BIND.

REDIGERET AF

CHR. VILLADS CHRISTENSEN,

SELSKABETS SEKRETÆR.

KØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS TILLGES BOGHANDEL.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE

1899—1900.

Randers Befæstning i Slutningen af det 16de Aarhundrede.

Uddrag af Randers Tingbøger fra 1587, 1598 og 1599.

Meddelt af Stiftamtmand Stemann, forhen Borgmester i Randers.

Den Befæstning af Randers, som omtales i det Følgende, skriver sig fra det 16de Aarhundredes Midte, og blev udført under Christian III's ivrige Medvirken. Omkring Byens nordlige Halvdel, fra Østerport til Vesterbro, har der været en Grav, og indenfor denne synes der kun at have været Mur fra Østerport til Runddelen ved Oluf Frandsens Gaard i den nordvestlige Udkant af Byen. Herfra og til Vesterbro synes der ikke at have været Mur men kun Vold. Indenfor Befæstningen skal Byens Jord holdes fri i en Bredde af 9 Alen. Dette har Borgerne dog ikke overholdt, idet det ses, at ikke blot tilstødende Grundeiere, men ogsaa Andre i stor Udstrækning og paa de forskjelligste Maader have benyttet den, saaledes til Urte- og Kaalhave, til at henlægge Tømmer og Brænde paa, til Sandgrav og ligefrem til Bebyggelse. Muren viser sig allerede 1587 at være tildels meget forfalden baade indvendig og udvendig. Efter Synsmændenes Udsagn den 22. October 1599 bestod Volden henad Vesterbro af lutter Fyld blandet med »teggilgrud, møg, spaane, been och andet«, og var paa det Øverste tvers over fra 11 til 14 Alen bred. Det oplyses iøvrigt i samme Retsmøde, at den i 1559 — da Christian III's Befæstning maa antages at have været færdig — ikke var bredere »end 2 karle kunde gange lige szidis

hosz huer andre«. At Volden i 1599 er saa meget bredere end i 1559, maa formentlig skrive sig fra, at den af Byens Folk er benyttet som almindeligt Aflæsningssted for Fyld og alt muligt Affald. Mærkværdigt nok nævnes i efterstaaende Tingbogsudskrifter baade Østerport og Nørreport, men kun Vesterbro, ikke Vesterport. Men der kan vel ikke tillægges dette nogen Betydning, da Vesterport findes omtalt i Dokumenter baade før og senere. Omkring Byens sydlige Halvdel har der hverken været Mur eller Vold.

Paa modstaaende Side findes en Gjengivelse af Resens Kort over Randers, hvilket vil kunne yde nogen Vejledning ved Læsningen af efterstaaende Uddrag, hvorvel det rigtignok er et halvhundrede Aar yngre.¹⁾ De i Noterne tilføjede personalhistoriske Oplysninger ere væsentlig tagne efter Stadfeldts »Chorografisk og oeconomisk Beskrivelse over Randers Kjøbsted«. Endnu skal bemærkes, at Retskrivningen i efterstaaende Uddrag er overensstemmende med Tingbøgernes, dog ere alle Forkortelser opløste, Skilletegn tilføjede efter de nu gjældende Regler og stort Begyndelsesbogstav kun anvendt i Egennavne og efter Punktum.

Maandagen thend 6 februarij [1587].

Sigillantes: { Ancher Pouelszenn Judex
Peder Jørgenszenn Skreder
Niels Jenszenn.

1) Paa Kortet betegner 1. Dronningborg Slot. 2. Kongens Stue. 3. Slotskirken. 4. Slotsmøllens Sted. 5. Østerport. 6. Slotsmedien. 7. Sønderbro. 8. St. Clemens Taarn. 9. Gade Kilden. 10. Skolen. 11. St. Mortens Kirke. 12. Hospitalet. 13. Hvide Mølle. 14. Hospitalets Kirkegaard. 15. Møllegraven fra Hornbæk Bro til Hvide Mølle. 16. Vesterport. 17. Gamle Grave og Rudera af Bymuren. 18. Nørreport. 19. Taarnet paa Torvet med Stormklokke og Sejerværk, fordum St. Peders Taarn. 20. Torvet. 21. Raadhuset. 22. St. Lauritz' Bakke og Kirkehus. 23. Skansen.

Testes: { Lauritz Jacobszenn, Anders Pederszen Skipper, Tro-
gels Rasmuszen, Rasmus Christenszen, Jens Ras-
muszen, Rasmus Bager, Bay Pederszen, Rasmus
Hanszen.

Las Ammil Heede paa byens wegne.

Matz Anderszenn, Hans Schriffuer, Barthemers Jenszen, Trogels Rasmuszen, Peder Laurizzen och Anders Tierbye haffuer siunit byens muur. Først wed øster port wdi Anders Møllers gaard er byens iord indlugd i Anders Møllers gaard thill muren och ligger noget tømmer paa byens jord. Anders Pederszenn haffuer en wrther hauffue emellom sin stald och byens mur, och stander en port och noget andet løckels emellom Anders Møllers gaard och Anders Pederszens paa byens jord, och er ith gierde paa byens iord emellom mester Rasmuszis gaard och Anders Pederszens. Niels Lemskreder haffuer en kolhauffue paa byens iord emellom mester Rasmuszis stald och murenn, och stander mester Rasmuszis staldhørne i thend norder ende indsat paa byens iord wd thill muren vij quarter widt, och er ith lidet gierde sat thuert offuer byens jord. Emellom mester Rasmuszis gaard och Chlaus Smids gaard. Wdi Proustgaarden er byens iord oben inde i Proustgaardenn, saa wiidt szom thend eiendom sig forstrecker, och er muren ther saare forfalden bode inden och wdenn. Emellom Proustgaardenn och Las Snurs¹⁾ gaard er sat ith gierde och ith støcke planckeuerck paa byens jord, och wdi Las Snurs gaard er byens iord aaben inde i gaarde thill muren, och Las Snurs weed ligger paa byens iord op thill muren wndertaget ith lidet rum, szom er emellom weden och muren, och emellom Las Snurs gaard och Anchers gaard er sath ith lidet planckeuerck paa byens iord, och wdi Anchers gord er byens iord aaben inde i gaarden op thill muren. Thisligste er sath ith planckeuerck paa byens iord emellom Anchers gaard och Peder Laszens²⁾ staldgaardt. It

¹⁾ Las Snur var Raadmand 1567—73.

²⁾ Peder Lassen var Raadmand 1586 og Borgmester 1590—1618. Han var Svigerfader til Borgmester Niels Jacobsen.

halfftag husz, szom er Peder Laszens, stander inde fiire alne paa byens iord, vith hans wed ock tømber ligger paa byens iord op thill murenn. End ith nye staldhusz wdi Peder Laszens gaard er indsath paa byens iord halffierde alne wiidt, och er muren ilde slagenn och stødt forderffuit wdi for^{ne} Peder Laszens gaard aff weed och træer, szom haffuer standet op thill muren bode offuen och nedenn, och er graffuit enn sandgraff paa byens iord; och ith planckeuerck stander paa byens iord; samme gaardt och thet store korszhusz¹⁾ stander iij quarter for ner muren, om byens iord skall were IX alne wiidt frii rum inden muren; och Peder Laszens port och ith planckewerck wed nøre port stander noget inde paa byens iord. I wnge Anders Bays gaard er byens iord oben inde i gaarden ophill muren, och thy store meenhusz²⁾ stander iij alne i quarter inde paa byens iord, och er byggit v bindinger halfftag husz inde paa byens jord slet inde offuer muren, saa tagget ligger paa muren, och skall muren der dønnickis och flies. Item wdi Morthen Ibszens gaard. Inden for Ronddeelen er byens iord oben inde i hans gaard, och er ith staldhusz indsatt paa byens iord paa ith hørne vj alne och ith stienkar paa byens iord, och i thend andenn ende paa samme stald er thend indsat paa byens iord iij alne i quarter, och i thend norder ende paa hørnit aff hans meenehusz ij alne wiidt paa byens iord, och en brønd er graffuit och sat paa byens iordt. Item Peder Rasmuszens booder, szom er vij guoll³⁾ husz, stander inde paa byens iord v alne wiidt, om byens iord skall were ix alne wiidt rum inden muren; och hans staldgaard stander oben indthill muren, och ith gammel

1) Et »Korshus« er ifølge H. F. Feilberg »Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmaal« II, 277, et Hus, som bestaar af to Fløje, hvor den ene Fløj danner en ret Vinkel med den anden.

2) Dr. H. F. Feilberg slutter sig til min Formening om, at Betydningen af »menhus« er »Retirade«. »Men« = Fællesskab; fælles. Jfr. Kalkars Ordbog III. 76.

3) guoll = Fag [jfr. H. F. Feilberg »Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmaal« II. 517].

staldhusz stander iij alne wiidt met thend enne ende inde paa byens iord, och Anne Bangs weed ligger op thill murenn och noget offuer paa murenn, och behøffuer murenn ferdening och forbedring fra thend enne ende och thill thend anden. Bestod Jens byesuend och Anders byesuend ath the gaff lougligen warsill for samme siun och winde.

Mandagen den 27 nouembris [15]98.

{ Peder Munchtrup byfogit
 { Christin Lydickszen
 { Niels Jenzenn.

Niels Jacobszenn¹⁾ siun.

Bay Pederszen, Peder Jesperszen, Niels Pederszen skomager, Mazs Nielszen, Christin Jenzzen Thuede, Christin Kousted hiemblic, ath de paa den 22 nouembris siunit nogen byens eindomme inden for byens mur fra Østerport, som samme mur vidtager, och ind thill dett rond deel ved Oluff Frandzens gaard som muren endis igien. Da haffuer och bruger en huer och alle de, som haffuer deris gaarde och huse nest op thill samme mur och eindom, huer it sribbill aff samme byes iord saa viidt, som deris eindom strecker sig der paa, undertagit ith lidett sribbill iord emellom murenn och Niels Jacobszens tree boder, och to eller 3 træer ligger endnu op thill veggen, hand kiøffte aff Jens Hemmer[?]. Dett bruger Jens Christinszen schriffuer, dog hans eindom icke støder paa i nogen maader, och stander samme iord fuld aff ved, emellom byens mur och for^{ne} Niels Jacobszens boder; och to eller iij træer ligger endnu op thill veggen meth den offuer ende emod den vester ende paa huszit, som sidder saa hart emellum det andett ved, ath mand icke kunde reise dett fra weggen den thidt dett andett er bleffit fra

¹⁾ Niels Jacobsen født 1554, Slotsskriver paa Skanderborg, Raadmand i Randers 1604 til 1619 og Borgmester sammesteds fra 1619 til 1624, da han døde. Han var en meget velhavende Mand. Fra ham nedstamme Familierne Hofmann, Rosenørn, Lasson og Bentzon.

reist, och staar samme vid op thill dett lidett støcke plancke verck vesten paa samme jord emod Oluff Frandzens eindom, saa ath planckeuerckit er st . . . [?] och wferdige, och er samme planckeuerck naglefast och spiggerit thill Niels Jacobszens hørne stolpe paa den vesterende aff husitt, och er samme stribbil iord opfyldt med jord och andett fyld paa leiderne¹⁾, saa ath guollfuene inden thill i husitt er megit dybere i jorden, end jordens høielse er vden thill, saa ath vandett siger der ind igiemmil vnder leiden, vegene och gulffuit thill skade.

Mandagen den 18 Junij [1599].

Sigillantes: { Peder Munchtrup, byfogit.
Hans Byriall, Niels Jacobszenn.
Niels Jenzenn.

Testes: { Christin Lydickszenn, Peder Ibszen, Søffrin Færsløff,
Oluff Olszen, Søffrin Frandzen, Niels Jenzzen Meilby,
Niels Black, Niels Bodelszen, Christin Lauridzen
snedicker.

Niels Jacobszenn.

Johan Anderszenn borger i Aars fuldmæchtige gjorde Niels Jacobszen och thilhale vdi lougen alle och saa mange som kand findis ath haffue førdt jord och grud och andett vd med byens vold hans eindom thil skade, emedeler thidt hand dett vdi haand och heffd hafft haffuer.

Niels Jacobszenn.

Johan Anderszen borger i Aarhus liudeligen for tingsdom lod læse thuinde pappiirs breffue vnder sin fulde beseigling, wstungen, wskrabit, wmaculerit och i alle maader wforkrenckit, liudinde ord fra ord som herefter følger. Jeg Moriz Stygge

¹⁾ leider = leder. Bjælken langs Jorden paa Bindingsværkhuse, i hvilken »Dokkerne« er tappede. — Tømmerstykkerne under Gulvet, hvorpaa Gulvbræderne hviler. H. F. Fejlberg: »Bidrag til en Ordbog over jysk Almuesmaal«. II. 391.

thill Holbeckgaard gjør vitterligt og kiendis med dette mit obne breff for mig och mine arffuinge, ath jeg nu for troskaff och villig thienniste som denne breff uiser Johan Anderszen min fogit her paa Holbeckgaardt, mig her thill giort och beuist haffuer, och her effter troligen gjøre och beuisse maa och skall, haffuer vndt, skødt och giffuit hannom och hans arffuinge all dend lod, deell och anpartt vdi den øde iord i Randers liggende næst vesten ved Peder Pederszens¹⁾ gaard, som min salig fader²⁾ thilhørde, och ieg effter hannom arffuit haffuer min Anpart wdi, och thilhandle mig min broders rettighed. Huilchen for^{ne} min lod deel och rettighedt wdi for^{ne} jord, for^{ne} Johan Anderszenn och hans arffuinge arffueligen skulle haffue, niude, bruge och beholde for euindeligen eindom eige skullendis. Och kiendes ieg mig eller mine arffuinge aldellis ingen æth eller rettighed ath haffue wdi eller thill for^{ne} iord wdi nogen maader. Thill ydermere vindisbyrdt och bedre foruarung haffer ieg trøcht mith signett neden paa dette min obne breff, och vnderschreuit meth egen hand. Giffuit paa Holbeckgaardt den XI Januarij mdlxxxv. Moriz Stygge.

Førend Johan Anderszen gaff Niels Jacobszen skøde paa samme øde jord, lod hand lesze disse tuinde skøde breffue, thett første, som forskreffuit stander, och dett andett næst effter følgende: Jeg Inger Stygge thill Viskumgaardt, gjør alle vitterligt och kiendis med dette mit obne breff for mig och mine arffuinge, ath ieg for villighedt troskaff, som erlich och forstandige Johan Anderszen i Heiszil mig beuist haffer, dett stund hand var vdi min broders erlich och velbyrdige mands Moriz Styggis thienniste, och haffer mit guodz vdi forbedring, haffer vndt, skødt och giffuit, och nu met dette mit obne breff vnder skøder och giffuer fra mig och mine arffuinge,

¹⁾ Han nævnes 1566 og 1573 som Hospitalsforstander i Randers og blev 1584 Borgmester sammesteds.

²⁾ Hans Stygge til Holbækgaard i Rougsø Herred, Lensmand paa Dronningborg henved 1549 til 1559, død 1568.

och thill for^{ne} Johan Anderszen och hans arffuinge all denn lod deell och anpartt vdi den øde jord i Randers liggende nest vesten ved Peder Pederszens gaardt, som ieg effter min salig fader och effter min salig søster Kirstine Stygge arffuit haffuer, huilchen for^{ne} min lod deell och rettighed vdi for^{ne} jord for^{ne} Johan Anderszen och hans arffuinge arffueligen skulle haffue, nyde, bruge och beholde for euindelig eindom eige skullindis, och kiendis ieg mig eller mine arffuinge aldellis ingen rætt eller rettighed ath haffue vdi eller thill for^{ne} iord vdi nogen maader. Thi beplichter ieg mig och mine arffuinge ath fuldkommeligen hiemle och thilstaa for^{ne} Johan Anderszen och hans arffuinge for^{ne} øde iord for huer mands thiltale, som der paa kand thale med rette. Thill ydermere Vindisbyrd och bedre foruaring haffer jeg trøcht mith signet neden paa dett mit obne breff, och kierligen thilbedett med mig ath samtøcke, forseigle och vnderschriffue forbemeldte min kiere broder Moriz Stygge och min kiere søster frue Anne Stygge thill Søderingholm. Actum Holbeckgaardt den 22 Martij Anno mdlxxxx. Moriz Stygge. Propria manu. Anne Stygge med egen hand.

Niels Jacobszenn.

Johan Anderszen borger i Aarhus skødte Niels Jacobszen alle sine lodder och anpartter i den øde och whyggit jord och eindom liggende her i Randers inden westerbro paa den nøre side aff Adelgaden, och strecker sig i øster samme iord och eindom fra den streeede, som løber op emellom byens vold och for^{ne} iord och eindom, och thill den gaard, som salig Peder Pederszen, fordum borgemester, ibode, och Niels Jacobszen nu i vere och brug haffuer. Item fra den sønder hørne aff samme gaard och nør opaa op med garden thill den gade vedtager, som løber thill torffuit. Item der fra och saa sønder och vester paa langs neder ved samme stræde, som løber frem ved byens vold ophill Adelgaden vedtager. For^{ne} Johan Anderszens lod och parther vdi for^{ne} øde jord wdi all sin widels och bredels effter hans skøde breffue och

adkoms liudelsze, som hand der paa forhuerffuit haffer, och effter som for^{uit} stander, skall for^{ne} Niels Jacobszen haffue, niude, bruge och beholde thill euindelig eindom fra for^{ne} Johan Anderszen och hans arffuinge, och kiendist sig therfaare ath haffue opboritt aff Niels Jacobszen sølff pendinge fyldist och fuldt uærd effter hans egen fuldkommeligen villie och nøge. Saa hand tackede hannem gott for god redeligen be-
thaling. Och thilbandt for^{ne} Johan Anderszen sig och sine arffuinge, ath frie, hiemle, frælsze och fuldkommelige thil stande for^{ne} Niels Jacobszen och hans arffuinge samme for^{ne} hans lodder och parter i for^{ne} øde iord effter hans for^{ne} adkoms breffuis liudelsze quit och frii for alle mændz rette thil-
thale, som der paa kand thale med rette effter denne dag i nogen maader.

Mandagen den 15 octobris [1599].

[Sigillantes:] { Peder Munchtrup byfogit, Anders Bay,
Christenn Lydichszenn,
Niels Jenszenn.

[Testes:] { Hans Byriall, Barthell Christensen, Niels Groszen.
Rasmus Christensen, Oluff Olszenn, Anders Peder-
szenn, Søffrenn Kedilsmidt.

Niels Jacobszenn.

Anders Nielszenn fordum thienindis Pouell Nielszenn och nu thiener Niels Jacobszenn for thingsdom ved szin høieste eed med oprachte fingre vandt och kundgiorde, ath i sommer effter pindtzdags thide førde hand effter Pouel Nielszens¹⁾ be-
faling nogit aff det jord paa voldenn, hosz Niels Jacobszens øde jord, som bleff opkast aff Pouell Nielszens kieldere, indtill saa lenge Niels Jacobszenn nogen gange skende paa hannom derfaare och forhindrit hannom det vdi saa maader, ath hand

1) Poul Nielsen født 11 Juli 1551, Raadmand i Randers 1590 til henved 1616, da han blev Borgmester sammesteds, død 17 Februar 1618.

lod jaffne och skraa voldenn, och fylde igien, saa hand icke kunde kiøre offuer med heste och vognen. Thisligeste lod hand slaa legter och pæle thuert offuer volden, og fylde igien, saa hand icke heller kunde kiøre der offuer. Thisligeste vandt Vogenn Christenszenn, som thierer for^{ne} Niels Jacobszen vdi lige sorne eed, ath hand och saae for^{ne} Anders Nielszenn thitt och offte føre jord och fyld paa for^{no} voldsted med Pouell Nielszens heste og vogene, och hørde hand Niels Jacobszen nogenn gange laste det adt hannom, indthill hand paa thet siste nødist thill ath jaffne voldsteditt och kaste op, hvis der var fyldt paa weyen, och slo lægter och pæll offuer voldenn der som hand lod aff ath ferde och jaffne fyldingen paa, och vd med voldenn. Och den thidt hand adtuaret Pouell Nielszenn det, ath for^{ne} Niels Jacobszen haffde lastet adt hannom, den samme thid och dag forbød Pouell Nielszenn hannom ath føre ydermeere paa samme vold, vdenn hand selffuer vilde stande derfaare thill rette. Item Jørgenn Perszenn bekiende, ochsaa for dom, ath hans dreng haffuer och førdt paa samme vold aff 3 kieldere, hand lod opkaste vnder szit hus, effterdi hand viste icke, det var ilde giordt, fordi saa andre lod føre der paa, saa lod hand lige saa giøre, som var førend Pouell Nielszenn lod føre der paa. Pouell Nielszenn thill vedermons thing. Hiemblit Jens Anderszenn och Anders Frantzzszenn stadtzhienere her ibidem, att di idag otte dage gaff for^{ne} Pouell Nielszenn louglig varszell for dette winde mundelig i hans hus.

Mandagen den 22 Octobris [1599].

[Sigillantes:] { Christen Lydichszenn i dommer stedt.
Benth Hanszenn.
Niels Jenszenn.

[Testes:] { Harthuig Chlauszenn, Oluff Olszenn, Rasmus Christinszen, Anders Tierby, Jacob Knudtzzszenn, Lauritz Morthensen, Christenn Christensen, Per Skou, Matz Frantzzszenn, Søffren Kedelszmid

Ancher Pouelszenn¹⁾.

Paa Randers byes vegne, siun thill byens vold, Christen Jørgenszen, Anders Schriffuer, Michill Knudszen, Barthell Christenszen, Las Ammelhede, Hans Byriall, hiemblit ath de haffuer siunit først emellom den nederste part af byens vold, vd thill Vestergade, som Niels Jacobszenn haffuer ladet nederslaa, ath voldenn er x alne wiid. Item fra den norderste hiørnestolpe paa Niels Jacobszens ny hus, och thill den nederste kandt paa woldenn, er x alne vidt. Item mytt paa gadenn emod Hoffmeden er fra Niels Jacobszens pæle och thill volden x alne. Item meere op emod Houmeden, som Niels Jacobszen haffer ladet aff ath jaffne voldenn, er xiiij alne. Item voldenn i den sønder ende, offuen paa i sig sielffuer, er xi alne bred. Item lige emod den norderste hiørnestolpe paa Niels Jacobszens hus er volden thuert offuer paa det øffuerste 14 alne bred. End op meere mytt paa voldenn er hun thuert offuer xiiij alne bred. Item i den norderste ende paa voldenn, som Niels Jacobszen haffuer laden aff ath kaste, er voldenn xiiij alne bred, och siuntist dennom ath vere aff iaffnit fra voldenn, eftersom den nu er for fundenn hen vid 2 alne efter som skraaen paa voldenn uduiser.

Niels Byschriffuer paa Niels Jacobszens
vegne. Siun.

Harthuig Chlauszenn, Anders Kare, Niels Christenszenn, Peder Skou, Rasmus Christenszenn och Christen Pederszenn hiemblit, att szom de aff for^{ne} Niels Jacobszenn er kaldet thill siønn, och byfogdenn dennom der thill fra thinge lougligenn haffuer vdmeldt ath siune och szee huad for jord eller grud den vold er giordt aff, som nu findis fra westre broffuenn, offuen paa backeskraaen och op emod Peder Schriffuers gaardt, da forfuore de voldenn langs op, saa widt for^{ne} Niels Jacobszenn haffuer ladet ferde; skro och opkaste denne, da vor

¹⁾ Ancker Poulsen var først Byfoged senere Raadmand i Randers 1604 til 1615 og tillige Hospitalsforstander sammesteds.

den aff idell fyld, och beblandet med tegillgrud, mæg, spaane, been och andet, och sziden der offuen for, som Niels Jacobszen haffuer ladet aff ath ferde woldenn, laa baade vold och gade ildedan forfyldt och paa førdt fyld, skarn och anden wrenhedt. Hiembli Jens Anderszenn och Anders Frandtszenn stadtthienere, att de paa den 8 octobris haffuer giffuit begge borgemester och deris fuldmectig Ancher Pouelszen louglig varszell vdi deris hus for samme siun. Och stod Ancher Pouelszenn idag thill vedermols thing.

I d e m.

Thill det siun, som Ancher Pouelszenn nu idag haffuer ladet hiemble, paa borgemester och raads vegne emellom byens vold och Niels Jacobszens eindom nest inden for for^{ne}vold, der thill suarit och berette Niels Byschriffuer paa hans vegne, effter hans schriftelig berethnings liudelsze, som hand effter hans fuldmacht i rette lagde, liudendis, som her effterfølger: Ath vdj dett Niels Jacobszenn haffuer ladet sla nogen smaa pæll og legter paa szin egen eindom, ath bønder och andre icke skulle kiøre eblant sit tømber, och disligiste icke opreist mit ny hus saa nær ved voldenn och vdi vester, som ieg buorde med rette, derfor miener ieg mig icke burde ath myste min eindom der vdenn for, som ieg haffuer skøde och foruaring paa, saa vidkiendis ieg for eindom den jord, voning och eindom, nest inden vester broe paa den nøre szide aff Adelgadenn effter de gamble skøders indhold, som salig och velbyrdig mand Hans Stygge thill Holbeckgaardt der paa forhuerffuit haffuer, och vdi øster ind till den kielder mur de gamble hospitals boder paastander, vidtager, som s: Peder Pederszens och Mette Nielsdatters børn nu vdi vere haffuer, dog wforkrenckit byens vold, fra øffuerste backe skraae, som jordenn er opfördt aff graffuene, och ned thill vandett, effter Randers bys leighighedt och szeduane, lige saa høyt och bredt som den vor forfundet anno 1559, den thidt forbemeldte Hans Stygge kiøffte samme eindom aff Randers by¹⁾, som nok som

¹⁾ Se Kirkehist. Saml. 4 R. V. 372.

skall befindis, ath volden offuen for backeskrincken eller voldbredden den thid saa vell som nogenn aaringer der effter icke skall haffue werit bredere end 2 karle kunde gange lige szidis hosz huer andre, saa och den stræde vndertagit, som bør ath løbe op vdmedt samme vold, saa ath volden och strædet kand bliffue vdj alle maader saa viid och bred, som denn almindelig er andrestedtzt omkring Randers by, baade murens och stredens brødelsze. Ancher Pouelszenn thill vedermolstning, och haffuer begge borgemestere faaet loughlig warszell med Jens Anderszen och Anders Frandtzen stadtzthienere.

Mandagenn den 5 nouembris [1599].

[Sigillantes:] { Peder Munchtrup byfogit
Christenn Lydickszenn. Peder Jesperszenn
Niels Jenzenn.

[Testes:] { Michel Pouelszenn, Hans Gyndter, Christen Peder-
szenn, Jens Joenszenn, Matz Frandtzszen, Niels Han-
szen tømmermand, Bartholomeus Kandstøber, Jacob
Fisker.

Ancher Pouelszen paa
byens vegne fremlagde B: och R: berethning.

Effter som Niels Jaco[b]szenn haffuer steffnit moxenn meenige borger thill Randers byting aff de fleste och eldste, som nu findis i Randers by, ath vinde paa den vold nest inden vestre bro liggindis, langs vd med hans eindom, som hand haffuer bekommit aff Johann Anderszenn borger i Aars, om dens leighighed vdj fordum thidt, saa lader borgemester och raad paa kongl: matts: och Randers byes vegne forbyde nogen ath vinde der paa idag, førend den gode mand Eske Brock¹⁾, voris gunstige lenszmand kommer hiem. Thi de kiendes ved samme vold paa kongens och byens vegne, saa langt och vidt som byens mur och fortaa inden och vden muren vduiszer, fra øster port och ind thill vestre bro, effter som aff fordum

¹⁾ Eske Brock, født 1560, døde 1625 paa Dronningborg, hvor han var Lensmand fra 1597.

thid haffuer verit, foruden thet almindelige stræde, som bør ath løbe fra vestre bro och ind adt houmeds gaden emellom for^{ne}vold och den eindom, som s: Hans Stygge haffuer bekommit aff Randers by, som Niels Jacobszenn nu vdi være haffuer, indthill saa lenge thet bliffuer kronen, byen och dennom loughligen affvunden effter loughenn, och miener fuldt och fast ath det bør ingen vinder ath stedis i denne sag, førend forbe^{te} Eske Brock bliffuer der loughlig thilsteffnit och thilkaldet paa kronens och byens vegne som thet szig bør. Actum Randers den 5 nouembris 1599. Dette bekiender ieg Peder Larsen meth min egen haand. Anders Bay egen haand. Mogens Skou egen haand. Pouell Nielszen egen haand. Lauritz schriffuer egenn haand. Niels Jacobsen thill vedermols thing¹⁾.

1) Sagen kan ikke forfølges videre, da Tingbøgerne fra 1599 til 1616 ikke ere bevarede.